

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ТОВ «Міжнародний
Морський Ренажерний Центр»

М. В. Безаготій
« 05 » _____ 2023р.

ПОГОДЖЕНО
Голова Державної Служби
морського і внутрішнього водного
транспорту та судноплавства України

Є. О. Ігнатенко
« 07 » _____ 2023р.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН І ПРОГРАМА з курсу

«Фахівець зі швидкісних чергових шлюпок» (Proficiency in Fast Rescue Boats)

відповідно до вимог Правила VI/2 (пункт 2) Конвенції ПДНВ,
Розділу А-VI/2 (пункти 7-10) Кодексу ПДНВ,
Модельного курсу ІМО 1.24 «Фахівець зі швидкісних чергових шлюпок»
(Proficiency in Fast Rescue Boats, 2000 Edition)

Обсяг навчального часу (годин) повного курсу			
Підготовка		Іспити та практична демонстрація компетентності	Всього
Теоретична	Практична		
14,5	9,0	Здійснюються під час практичної підготовки за результатами відпрацювання практичних вправ	23,5
Обсяг навчального часу (годин) скороченого курсу			
Підготовка		Іспити та практична демонстрація компетентності	Всього
Теоретична	Практична		
7,5	4,5	Здійснюються під час практичної підготовки за результатами відпрацювання практичних вправ	12,0

Одеса 2023

Навчальний план і програма розроблені на підставі вимог:

1. Міжнародної конвенції про підготовку і дипломування моряків та несення вахти 1978 року, з Манільськими поправками (Конвенція ПДНВ).
2. Міжнародної конвенції з охорони людського життя на морі 1974 року, з поправками (СОЛАС-74).
3. Міжнародної конвенції по запобіганню забрудненню з суден 1973/1978 рр., з поправками (МАРПОЛ 73/78).
4. Міжнародного кодексу по рятувальних засобах, видання 2010 року (Life-Saving Appliance Code 2010).
5. Модельного курсу ІМО 1.24 «Фахівець зі швидкісних чергових шлюпок» (Proficiency in Fast Rescue Boats).
6. Наказу Міністерства інфраструктури України від 07.10.2014 № 491 «Про затвердження вимог до тренажерного та іншого обладнання, призначеного для підготовки та перевірки знань осіб командного складу та суднової команди», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 24.10.2014 за № 1325/26102.

Робочий навчальний план і програма розроблені Товариством з обмеженою відповідальністю «Міжнародний морський тренажерний центр» (далі – ТОВ «ММТЦ»).

1. ОПИС ГАЛУЗІ ЗАСТОСУВАННЯ. МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Сфера використання курсу. Курс призначений для судових спеціалістів, котрі можуть бути призначені для виконання завдань, обов'язків і відповідальності фахівця швидкісних чергових шлюпок.

Підготовка слухачів повного і скороченого курсів здійснюється відповідно до стандартів, викладених у пунктах 7-10 розділу А-VI/2 Кодексу ПДНВ, таблиці А-VI/2-2 Кодексу ПДНВ, модельного курсу ІМО 1.24.

1.1. Мета курсу - підготовка (оновлення та доповнення знань у разі проходження скороченого курсу підготовки) судових спеціалістів, котрі можуть бути призначені для виконання завдань, обов'язків і відповідальності фахівця швидкісних чергових шлюпок; досягнення стандартів компетентності в частині використання та командування швидкісними черговими шлюпками; оволодіння знаннями і навичками з використання швидкісних чергових шлюпок; доведення розуміння своєї ролі в системі гарантування безпеки

людського життя на морі в аварійних ситуаціях і при експлуатаційному та тренувальному використанні суднових рятувальних засобів.

1.2. Завдання курсу:

Слухачі, які успішно завершили даний курс:

мають бути здатними забезпечити підготовку і посадку людей у швидкісні чергові шлюпки, безпечно спускати на воду і піднімати швидкісні чергові шлюпки на борт судна;

мають бути здатними керувати швидкісною черговою шлюпкою;

вміють використовувати пристрої для спуску та підйому чергових рятувальних шлюпок;

оволоділи навичками спуску та підйому швидкісної чергової шлюпки;

оволоділи навичками спуску та підйому швидкісної чергової шлюпки під час хвилювання;

оволоділи навичками маневрування швидкісної чергової шлюпки на малій та великій швидкостях;

оволоділи навичками руху швидкісної чергової шлюпки під бортом на ходу судна;

оволоділи навичками з рятувальних операцій в морі на швидкісній черговій шлюпці;

повинні знати правильне використання всього обладнання, включаючи сигнальне обладнання й зв'язок між черговою шлюпкою і гелікоптером або судном, а також, як виконувати запропоновані дії.

1.3. Слухач курсу повинен уміти:

здійснювати командування підготовкою до спускання швидкісних чергових шлюпок;

безпечно спускати та піднімати швидкісну чергову шлюпку;

безпечно спускати та піднімати швидкісну чергову шлюпку під час хвилювання;

забезпечити підготовку і посадку в них людей;

запускати і експлуатувати двигуни швидкісних чергових шлюпок;

уміти користуватись аварійними засобами зв'язку;

використовувати пристрої для спуску та підйому чергових рятувальних шлюпок.

1.4. Слухач курсу повинен знати:

- завдання, обов'язки і відповідальність фахівців з швидкісних чергових шлюпок, що складають рівень їх компетентності;

- порядок дії і свої обов'язки при тривозі “Людина за бортом”;

- заходи безпеки при експлуатації швидкісних чергових шлюпок;

- обмеження обладнання швидкісних чергових шлюпок при здійсненні

операцій з ними;

- склад і порядок використання предметів спорядження швидкісних чергових шлюпок.

Курс складається з теоретичної і практичної підготовки. Основною формою теоретичної підготовки є лекційні заняття. Основною формою практичної підготовки є відпрацювання практичних навичок на макетах/обладнанні/тренажерах.

На підставі вивчених теоретичної та практичної частин підготовки (із застосуванням обладнання) слухачі повинні мати можливість оволодіння знаннями, розумінням, умінням, навичками, що вказані у розділі III Вимог до тренажерного та іншого обладнання, призначеного для підготовки та перевірки знань осіб командного складу та суднової команди з рятування на воді.

Контроль за якістю навчання здійснюється методом опитування після кожного заняття, а також демонстрацією слухачами практичних навичок.

Після проходження повного курсу підготовки слухачі складають іспит.

Підсумковий контроль здійснюється після проходження усього курсу експертною групою та реєструється протоколом.

Максимальна кількість слухачів для теоретичного навчання не перевищує 25 осіб, кожен слухач забезпечений робочим місцем, що дозволяє здійснювати роботу з документами та конспектування.

Група з практичної підготовки слухачів не перевищує 6 осіб, кожен слухач забезпечений окремим посадочним місцем на швидкісній черговій шлюпці.

Максимальна кількість слухачів, які можуть навчатися на конкретному напрямку підготовки «Фахівець зі швидкісних чергових шлюпок» залежить від кількості:

- годин (обсягу педагогічного навантаження);
- кількості інструкторів;
- робочих місць на тренажерах, для опанування практичної підготовки;
- навчальних приміщень, які оснащені наочністю та технічними засобами навчання з зазначенням кількості посадкових місць;
- інструкторів, які мають відповідну базову та фахову освіту, рівень кваліфікації.

Група слухачів для теоретичного навчання не повинна перевищувати 25 осіб за умови, що кожен слухач має бути забезпечений робочим місцем, що дозволяє здійснювати роботу з документами та конспектування.

Група з практичної підготовки за напрямом «Фахівець зі швидкісних чергових шлюпок» залежить від кількості посадочних місць на рятувальному засобі та не повинна перевищувати 6 осіб за умови, що кожен слухач має бути забезпечений робочим місцем на швидкісній черговій шлюпці.

Навчальна година становить 45 хвилин.

Щоденне навантаження слухача не може перевищувати 8 навчальних годин.

2. ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ ДО СЛУХАЧІВ І РІВНЯ ЇХ ПІДГОТОВКИ

2.1. Вступні вимоги до слухачів

Кожний кандидат на отримання свідоцтва фахівця зі швидкісних чергових шлюпок повинен:

- бути не молодше 18 років;
- мати свідоцтво фахівця з рятувальних шлюпок і плотів та чергових шлюпок, що не є швидкісними черговими шлюпками;
- відповідати стандарту компетентності для отримання свідоцтва фахівця зі швидкісних чергових шлюпок, викладеному в пунктах 7-10 розділу A-VI/2 Кодексу ПДНВ;
- відповідати вимогам до стану здоров'я.

2.2. Вимоги до робочого місця слухача

Робоче місце слухача має відповідати вимогам до колективних рятувальних засобів, викладеним у відповідних розділах Міжнародного кодексу по рятувальних засобах видання 2010 року та Міжнародній конвенції з охорони людського життя на морі 1974 року, з поправками.

Кожному зі слухачів має бути виділено окреме місце у класі та на місцях відпрацювання практичних навичок.

Кожен слухач після відпрацювання практичних вправ повинен мати можливість висушити волосся та переодягтися.

Під час відпрацювання практичних навичок усі слухачі повинні виконувати вимоги техніки безпеки. Персонал НТЗ має вимагати від слухачів виконання правил техніки безпеки.

Таблиця A-VI/2-2

2.3. Специфікація мінімального стандарту компетентності для фахівців з швидкісних чергових шлюпок

Сфера компетенції	Знання, розуміння та професійні навички	Методи демонстрації компетентності	Критерії для оцінки компетентності
Розуміння конструкції, технічного обслуговування, ремонту та устаткування швидкісних чергових	Конструкція і устаткування швидкісних чергових шлюпок і окремі предмети їх постачання Знання порядку технічного обслуговування, аварійного ремонту швидкісних чергових шлюпок та звичайного процесу наповнення повітрям та	Оцінка результатів практичного інструктажу.	Метод виконання поточного технічного обслуговування і аварійного ремонту. Виявляються компоненти та

шлюпок	випуску повітря з відсіків плавучості надутих швидкісних чергових шлюпок.		необхідне устаткування швидкісних чергових шлюпок.
Управління зазвичай встановлюваними спусковим устаткуванням та пристроями під час спуску і підйому	Оцінка готовності спускового устаткування і засобів швидкісних чергових шлюпок до негайного спуску та експлуатації. Розуміння роботи і обмежень лебідки, гальм, лопарів, фалінів, компенсаційного та іншого устаткування, зазвичай встановлюваних на швидкісних чергових шлюпках. Запобіжні заходи під час спуску і підйому швидкісної чергової шлюпки. Спуск і підйом швидкісної чергової шлюпки в переважаючих несприятливих метеорологічних та морських умовах.	Оцінка результатів практичної демонстрації уміння управляти безпечним спуском і підйомом швидкісної чергової шлюпки з встановленим на ній устаткуванням.	Уміння підготувати і управляти спусковим устаткуванням і засобами під час спуску і підйому швидкісної чергової шлюпки.
Командування швидкісною черговою шлюпкою із звичайним спорядженням під час спуску і підйому	Оцінка готовності швидкісної чергової шлюпки і відповідного устаткування до негайного спуску і експлуатації. Запобіжні засоби при спуску і підйомі швидкісної чергової шлюпки. Спуск і підйом швидкісної чергової шлюпки в переважаючих несприятливих метеорологічних та морських умовах.	Оцінка результатів практичної демонстрації уміння управляти безпечним спуском і підйомом швидкісної чергової шлюпки з встановленим на ній устаткуванням.	Уміння командувати швидкісною черговою шлюпкою під час спуску та підйому.
Командування швидкісною черговою шлюпкою після спуску	Особливі характеристики, засоби і обмеження швидкісних чергових шлюпок. Процедури повернення в нормальне положення швидкісної чергової шлюпки, що перекинулася.	Оцінка результату практичної демонстрації здатності: 1. повернути в нормальне положення швидкісну чергову шлюпку, що перекинулася; 2. управляти швидкісною черговою шлюпкою в	Демонстрація експлуатації швидкісної чергової шлюпки в межах обмежень її устаткування в

	<p>Управління швидкісною черговою шлюпкою в переважаючих несприятливих метеорологічних та морських умовах.</p> <p>Навігаційне устаткування і устаткування, яке забезпечує безпеку, наявне в швидкісній черговій шлюпці.</p> <p>Схеми пошуку і чинники довкілля, що впливають на їх вживання.</p>	<p>переважаючих несприятливих метеорологічних та морських умовах;</p> <p>3. триматися на воді в спеціальному спорядженні;</p> <p>4. використовувати засоби зв'язку і сигналізації між швидкісною черговою шлюпкою і вертольотом, а також судном;</p> <p>5. використовувати аварійне устаткування, що є на борту;</p> <p>6. підняти з води постраждалого і передати його на рятувальний вертоліт або судно, або в безпечне місце;</p> <p>7. вживати схеми пошуку з врахуванням чинників навколишнього середовища</p>	<p>переважаючих метеорологічних умовах.</p>
Експлуатація двигуна швидкісної чергової шлюпки	<p>Методи запуску і експлуатації двигуна швидкісної чергової шлюпки і пов'язаного з ним устаткування.</p>	<p>Оцінка результатів практичної демонстрації уміння запуснути і експлуатувати двигун швидкісної чергової шлюпки.</p>	<p>Двигун запускається і експлуатується так, щоб забезпечити можливість маневрування.</p>

3. РОБОЧІ НАВЧАЛЬНІ ПЛАНИ КУРСУ

3.1. Робочий навчальний план повного курсу «Фахівець зі швидкісних чергових шлюпок»

Назви тем відповідно до Модельного курсу ІМО 1.24	Час підготовки (годин)		
	теоретична підготовка	практична підготовка	усього

1. Вступна частина та питання безпеки			
<i>Усього за темою</i>	0,5	-	0,5
2. Конструкція і устаткування швидкісних чергових шлюпок та їх індивідуальне обладнання			
2.1. Конструкція й устаткування швидкісних чергових шлюпок			

2.2. Індивідуальне обладнання швидкісних чергових шлюпок			
<i>Усього за темою</i>	1,0	-	1,0
3. Особливі характеристики та можливості швидкісних чергових шлюпок			
<i>Усього за темою</i>	0,5	-	0,5
4. Навігаційне обладнання та обладнання з безпеки, яке використовується на швидкісних чергових шлюпках			
4.1. Обладнання шлюпки			
4.2. Навігаційне обладнання			
4.3. Обладнання з безпеки			
4.4. Аварійне обладнання			
<i>Усього за темою</i>	1,0	-	1,0
5. Запобіжні заходи під час спуску і підйому швидкісних чергових шлюпок			
5.1. Організація спуску швидкісної чергової шлюпки			
5.2. Спуск та підйом швидкісної чергової шлюпки			
5.3. Спуск та підйом швидкісної чергової шлюпки під час штормової погоди			
5.4. Навчання зі спуску та підйому швидкісних чергових шлюпок			
<i>Усього за темою</i>	1,5	2,0	3,5
6. Поводження зі швидкісною черговою шлюпкою у звичайних та несприятливих метеорологічних та морських умовах			
6.1. Відхід від борту судна та підхід до борту			
6.2. Маневрування на малій швидкості			
6.3. Маневрування на великій швидкості			
6.4. Поводження зі шлюпкою в несприятливу погоду			
6.5. Буксирування			
6.6. Знаходження та рух чергової шлюпки під бортом судна на ходу та прийом/передача людей			
6.7. Операції з гелікоптером			
6.8. Навчання поведженню з черговою шлюпкою			
6.9. Навчання буксируванню			
6.10. Навчання із знаходження та руху чергової шлюпки під бортом судна на ходу та прийом/передача людей			
<i>Усього за темою</i>	4,5	3,0	7,5
7. Порядок повернення в робоче положення швидкісної чергової шлюпки, що перекинулася			
7.1. Перевертання та повернення в робоче положення швидкісної чергової шлюпки, що перекинулася			
7.2. Навчання з перевертання та повернення в робоче положення швидкісної чергової шлюпки, що перекинулася			

	<i>Усього за темою</i>	1,0	1,5	2,5
8. Схема пошуку та природні фактори, що впливають на процес пошуку				
8.1. Первинні інформація та дії				
8.2. Схема пошуку				
8.3. Рятування потерпілого з води				
8.4. Надання допомоги потерпілим				
8.5. Навчання з пошуку та рятування				
	<i>Усього за темою</i>	3,0	1,5	4,5
9. Оцінка готовності швидкісної чергової шлюпки та відповідного обладнання до негайного використання				
9.1. Готовність швидкісної чергової шлюпки				
9.2. Готовність обладнання				
	<i>Усього за темою</i>	0,5	-	0,5
10. Знання порядку технічного обслуговування, аварійного ремонту, звичайного процесу наповнення повітрям та випуску повітря з відсіків плавучості надутих швидкісних чергових шлюпок				
	<i>Усього за темою</i>	0,5	-	0,5
11. Метод запуску та експлуатації двигуна швидкісної чергової шлюпки і його обладнання				
11.1. Стаціонарний двигун				
11.2. Підвісний двигун				
11.3. Водометний двигун				
11.4. Навчання з експлуатації двигуна				
	<i>Усього за темою</i>	0,5	1,0	1,5
Усього за напрямом підготовки		14,5	9,0	23,5

3.2. Робочий навчальний план скороченого курсу «Фахівець зі швидкісних чергових шлюпок»

Назви тем відповідно до Модельного курсу ІМО 1.24	Час підготовки (годин)		
	теоретична підготовка	практична підготовка	усього
Вступна частина та питання безпеки			
<i>Усього за темою</i>	0,25	-	0,25
2. Конструкція і устаткування швидкісних чергових шлюпок та їх індивідуальне обладнання			
2.1. Конструкція й устаткування швидкісних чергових шлюпок			
2.2. Індивідуальне обладнання швидкісних чергових шлюпок			
<i>Усього за темою</i>	0,5	-	0,5
3. Особливі характеристики та можливості швидкісних			

Назви тем відповідно до Модельного курсу ІМО 1.24	Час підготовки (годин)		
	теоретична підготовка	практична підготовка	усього
чергових шлюпок			
<i>Усього за темою</i>	0,25	-	0,25
4. Навігаційне обладнання та обладнання з безпеки, яке використовується на швидкісних чергових шлюпках			
4.1. Обладнання шлюпки			
4.2. Навігаційне обладнання			
4.3. Обладнання з безпеки			
4.4. Аварійне обладнання			
<i>Усього за темою</i>	0,5	-	0,5
5. Запобіжні заходи під час спуску і підйому швидкісних чергових шлюпок			
5.1. Організація спуску швидкісної чергової шлюпки			
5.2. Спуск та підйом швидкісної чергової шлюпки			
5.3. Спуск та підйом швидкісної чергової шлюпки під час штормової погоди			
5.4. Навчання зі спуску та підйому швидкісних чергових шлюпок			
<i>Усього за темою</i>	0,75	1,25	2,0
6. Поводження зі швидкісною черговою шлюпкою у звичайних та несприятливих метеорологічних та морських умовах			
6.1. Відхід від борта судна та підхід до борту			
6.2. Маневрування на малій швидкості			
6.3. Маневрування на великій швидкості			
6.4. Поводження зі шлюпкою в несприятливу погоду			
6.5. Буксирування			
6.6. Знаходження та рух чергової шлюпки під бортом судна на ходу та прийом/передача людей			
6.7. Операції з гелікоптером			
6.8. Навчання поведженню з черговою шлюпкою			
6.9. Навчання буксируванню			
6.10. Навчання із знаходження та руху чергової шлюпки під бортом судна на ходу та прийом/передача людей			
<i>Усього за темою</i>	2,0	1,5	3,5
7. Порядок повернення в робоче положення швидкісної чергової шлюпки, що перекинулася			
7.1. Перевертання та повернення в робоче положення швидкісної чергової шлюпки, що перекинулася			
7.2. Навчання з перевертання та повернення в робоче положення швидкісної чергової шлюпки, що перекинулася			
<i>Усього за темою</i>	0,5	0,5	1,25

Назви тем відповідно до Модельного курсу ІМО 1.24	Час підготовки (годин)		
	теоретична підготовка	практична підготовка	усього
8. Схема пошуку та природні фактори, що впливають на процес пошуку 8.1. Первинні інформація та дії 8.2. Схема пошуку 8.3. Рятування потерпілого з води 8.4. Надання допомоги потерпілим 8.5. Навчання з пошуку та рятування			
<i>Усього за темою</i>	1,0	0,5	2,25
9. Оцінка готовності швидкісної чергової шлюпки та відповідного обладнання до негайного використання 9.1. Готовність швидкісної чергової шлюпки 9.2. Готовність обладнання			
<i>Усього за темою</i>	0,5	-	0,5
10. Знання порядку технічного обслуговування, аварійного ремонту, звичайного процесу наповнення повітрям та випуску повітря з відсіків плавучості надутих швидкісних чергових шлюпок			
<i>Усього за темою</i>	0,25	-	0,25
11. Метод запуску та експлуатації двигуна швидкісної чергової шлюпки і його обладнання 11.1. Стаціонарний двигун 11.2. Підвісний двигун 11.3. Водометний двигун 11.4. Навчання з експлуатації двигуна			
<i>Усього за темою</i>	0,5	0,75	1,25
Усього за напрямом підготовки	7,5	4,5	12,0

4. НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА «Фахівець зі швидкісних чергових шлюпок»

Тема 1. «Вступна частина та питання безпеки». (0,5)

1.1. Огляд курсу

1. Тема і завдання курсу.
2. Порядок проходження лекційних і практичних занять.
3. Викладення вимог до швидкісних чергових шлюпок (ШЧШ).
4. Викладення правил ПДНВ.
5. Огляд вимог Резолюції А.656(16).

6. Огляд вимог щодо проведення тренувань, як обумовлено в Резолюції А.711(18.)

1.2. Порадник із безпеки

1. Пояснення загального плану.
2. Огляд тривог і сигналів тривоги.
3. Огляд дій у випадку сигналу тривоги.
4. Установлення аварійних місць збору.
5. Чітко визначити, що нижчевикладені інструктором правила повинні виконуватися на протязі всього курсу.
6. Огляд правил техніки безпеки.

Тема 2. «Конструкція й спорядження ШЧШ і індивідуальні предмети їх обладнання». (1,0)

2.1. Конструкція й спорядження швидкісних чергових шлюпок

1. Описати дизайн ШЧШ, який базується на формах корпусу, сідлуватості й куті підйому (палуби).
2. Пояснити використання поясів зовнішньої обшивки, подушок і поплавків корпусу.
3. Пояснити характеристики форм корпусу з акцентом на експлуатаційні якості передбачуваності, надійності, живучості, підтримання користувача, з догляду.
4. Описати конструкцію й обладнання таких ШЧШ: жорстких шлюпок; надутих шлюпок; комбінованих жорстких і надутих шлюпок.
5. Указати, що надуті ШЧШ повинні знаходитися постійно в повністю надутому стані.
6. Викласти вимоги до довжини ШЧШ.
7. Пояснити маркірування ШЧШ відносно нормальної/максимальної місткості.
8. Демонстрування спорядження ШЧШ.

2.2. Індивідуальні предмети обладнання

1. Персональні рятувальні засоби команди ШЧШ: рятувальні жилети; рятувальні круги; гідрокостюми; теплозахисні костюми; захисні костюми.
2. Демонстрація використання й догляду за персональними рятувальними засобами.

Тема 3. «Особливості характеристик і спорядження швидкісних чергових шлюпок». (0,5)

1. Описати особливості характеристик ШЧШ у навантаженому й водотоннажному стані.
2. Пояснити причини аерації і вплив її на поведінку шлюпки.
3. Описати спорядження у ШЧШ.
4. Указати, що пристрої для буксирування споряджені постійно у ШЧШ.
5. Демонстрація особливостей характеристик і спорядження ШЧШ.

Тема 4. «Навігаційне спостереження й спорядження з безпеки, що мається у ШЧШ» (1,0)

4.1. Шлюпочне спорядження

1. Огляд звичайного обладнання жорстких ШЧШ.
2. Огляд звичайного обладнання надутих і комбінованих ШЧШ.
3. Описати укладання спорядження.
4. Пояснити, що спорядження, яке звичайно не використовується, повинно бути складено так, щоб воно не було загублено в дорозі або у випадку перекидання.
5. Описати як використовувати спорядження для звичайного надування й спускання плавучих камер надутих ШЧШ.

4.2. Навігаційне спорядження

1. Огляд спорядження ШЧШ такого як:
  - магнітний компас;
  - VHF (ультракороткохвильова переносна радіостанція);
  - додаткове спорядження може включати GPS (Global Position System – Глобальна система визначення місця судна), радіолокатор.
2. Магнітний компас:
  - описати помилки магнітного компаса, їх дію на утримання курсу й труднощі, коли виконується схема пошуку.
3. Описати особливості характеристик і використання двосторонніх VHF-радіотелефонних апаратів.

4.3. Спорядження з безпеки

1. Перелічити пристрої для сигналізуваннн й привернення уваги.
2. Викласти вимоги щодо несення SART (Search And Rescue Transponder – Оглядово-пошуковий радіолокаційний відбивач) у ШЧШ.
3. Викласти вимоги щодо несення EPIRB (Emergency Position Indication Radio Beacon – Супутниковий радіобуй) у ШЧШ.
4. Описати гасіння палива, що запалилося, вогнегасником, який знаходиться у ШЧШ
5. Продемонструвати використання сигнального обладнання.

4.4. Аварійне спорядження

1. Перелічити предмети аварійного спорядження.
2. Пояснити використання аварійного обладнання, такого як для сигналізації про пожежу, відновлення переверненої шлюпки, буксирування, міхи для надування ШЧШ.

Тема 5. «Заходи безпеки в період спускання й підняття швидкісних чергових шлюпок» (3,5)

5.1. Пристрої для спускання

1. Перерахувати пристрої для спускання, що використовуються для шлюпок.
2. Описати конструкцію і пристрої для складання, кріплення, захвату, утримання шлюпки біля борту й методи спускання і підняття ШЧШ.
3. Описати методи роз'єднання підйомних гаків.
4. Перерахувати пристрої для гасіння сил у період спускання й підняття.

5. Указати, що сталеві тросові пристрої напруження установлені в обладнанні.
6. Догляд за шлюпбалками, талями й роз'єднувальними механізмами.

5.2. Заходи безпеки в період спуску й підйому.

Спускання

1. Перевірки перед спусканням.
2. Небезпеки в період спускання ШЧШ.
3. Заходи безпеки в період спускання й підняття ШЧШ.
4. Персональна підготовка для комплектування екіпажу ШЧШ.
5. Перевірка командиром ШЧШ, що всі члени команди присутні й належним чином одягнені, а також мають правильно одягнуті рятувальні жилети.
6. Описати приготування, котрі повинні бути зроблені для спускання й підняття ШЧШ.
7. Звернути увагу, що перед спусканням всі учасники повинні сидіти на відповідних місцях закріплені страховими поясами.
8. Забезпечити, щоб кисті рук і руки не були за межами бортів шлюпки.
9. Здійснити запуск стаціонарного двигуна ШЧШ.
10. Звернути увагу, що підвісний мотор ніколи не повинен бути запущений без води (гвинт повинен бути у воді).
11. Перед спусканням ШЧШ важливо бачити, що внизу чисто.
12. Пояснити, що шлюпки можуть бути спущені тільки з дозволу капітана.
13. Викласти перелік дій, які повинні бути здійснені при виклику до чергової шлюпки.
14. Пояснити, що повинен командир шлюпки ро- бити, якщо виявиться неможливим спустити ШЧШ.

Підйом

1. Пояснити метод управління шлюпкою на ходу при підході до борту судна або причалу.
2. Фалінь повинен бути готовий для утримання ШЧШ біля борту судна.
3. Перерахувати заходи безпеки в період підняття ШЧШ.
4. Пояснити, що висадка з чергової шлюпки здійснюється звичайним способом, даючи пріоритет травмованим, жінкам, дітям.
5. Перевірки повинні бути здійснені й команда попереджена до подачі сигналу підйому.
6. Пояснити, що старший повинен забезпечити, щоб шлюпка була належним чином установлена, і це повинна бути його відповідальність перевірити, що шлюпка закріплена.

5.3. Спуск й підйом при поганому стані моря

Спускання

1. Пояснити, як уменшити ризик небезпеки ШЧШ або травм учасників у період спускання, якщо судно зазнає сильної хитавиці.
2. Указати, що мастило може бути використано для заспокоєння неспокійного моря біля борту судна.
3. Пояснити, як спускати шлюпку при крупній хвилі.
4. Указати, що блоки можуть бути підняті, по можливості, одразу після віддачі для відвернення травм учасників.
5. Пояснити використання навантаженої системи віддачі блоків.
6. Описати методи відходу від борту судна.

Підйом

1. Описати приладдя підйомних стропів.
2. Описати метод підняття ШЧШ при крупній хвилі.

5.4. Навчання зі спуску й підйому швидкісних чергових шлюпок

1. Дії як ефективного члена команди спуску.
2. Гарантувати, щоб усі члени команди були присутніми й були належним чином одягнуті.
3. Прийняття на себе командування й розподілення обов'язків із спускання, керування й підняття.
4. Віддавання коректних команд із спускання й швартування шлюпок, відходу від судна й керування, а також висадки команди з шлюпок.
5. Виконання перевірок перед спусканням.
6. Приготування й безпечні спускання ШЧШ і швидкий відхід від судна.
7. Демонстрування спроможності запустити й управляти стаціонарним, підвісним мотором або водометним двигуном, який установлено в ШЧШ.
8. Дії командира в ШЧШ при працюючому двигуні й на веслах.
9. Використання плавучого якоря.
10. Демонстрування спроможностей:
  - використання індивідуального приладдя ШЧШ;
  - установлювати пристрої у відповідності до призначення.
11. Демонстрація спроможності безпечного підняття шлюпок.

Тема 6. «Керування ШЧШ у звичайних і несприятливих погодних умовах» (7,5)

6.1. Відхід і підхід до судна

1. Розповісти, як відійти від борту судна на ШЧШ.
2. Розповісти, як може бути використаний фалінь для полегшення відходу від судна.
3. Розповісти особливу складність відходу від судна з навітряного боку.

6.2. Маневрування на малій швидкості

1. Пояснити водотоннажність і планований стан, а також ефект виконання маневрування й управління ШЧШ на малій швидкості.
2. Пояснити точку повороту і її зміщення з ШЧШ при русі.
3. Розповісти про дію зовнішніх сил, які впливають на керування шлюпкою.

4. Перерахувати фактори, що впливають на загальне зниження експлуатаційних якостей ШЧШ.

6.3. Маневрування на великій швидкості

1. Указати, що для підтримання належного контролю плавзасобу ШЧШ повинна завжди керуватися з однією рукою на стерні й іншій – на важелі управління двигуном (дросель).

2. Указати, що крутий поворот шлюпки на великій швидкості може перевернути шлюпку навіть у штиль.

6.4. Керування шлюпкою при штормовій погоді

1. Розповісти про характерні особливості, що впливають на контроль.

2. Розповісти, що для успіху операції рівень максимальної швидкості повинен бути такий, щоб повністю забезпечити безпеку й комфорт команди.

3. Розповісти про використання весел, коли дрейфує на плавучому якорі.

6.5. Буксирування

1. Продемонструвати спорядження ШЧШ для буксирування.

2. Указати, що установлення зв'язку є звичайною практикою і що необхідно мати повну інформацію для гарантії успішного виконання буксирувальної операції.

3. Пояснити типи буксирувань, які можуть бути виконані ШЧШ.

4. Описати підготовку до буксирування.

5. Указати, що повна підготовка до буксирування повинна бути здійснена до початку буксирування.

6. Розкрити фактори, які розглядаються при виконанні буксирування.

6.6. Переходи й переміщення

1. Перерахувати необхідність переходів.

2. Розкрити небезпеки, що виникають на переході й при транспортуванні.

3. Указати, що слід передбачити можливі небезпеки при транспортуванні людей і здійснювати їх транспортування тільки у крайньому випадку.

4. Розкрити фактори, які необхідно розглядати при підході, переході, транспортуванні й відході.

5. Пояснити необхідність контролю курсу при переході й транспортуванні.

6. Викласти правила безпеки на переході й при транспортуванні.

7. Розповісти про проходження й правильну позицію суден для підходу до борту.

8. Указати, що нова спроба підходу повинна бути зроблена у тому випадку, коли правильна позиція ШЧШ не вдалася при першому підході.

6.7. Методи рятування гелікоптером

1. Розповісти про:

- зв'язки;

- сигналізацію;

- підготовку;

- метод транспортування.

2. Викласти небезпеки й загальні правила безпеки.

6.8. Навчання з управління шлюпкою

Навчання з підходу й відходу від борту

1. Діяти як старший при управлінні ШЧШ під мотором і на веслах.
2. Приготування й безпечні спускання ШЧШ і швидкі відходи від борту судна.
3. Демонстрування спроможності відходити й підходити до власного судна або до безпечного місця на березі. Навчання з маневрування в штиль.
4. Демонстрування спроможності йти на ШЧШ по курсу й утримувати курс за компасом. Навчання з маневрування при несприятливих погодних умовах.
5. Управління ШЧШ у відкритому морі.
6. Використання плавучого якоря.

6.9. Навчання з буксирування

1. Демонстрування кріплення лагом і по кормі.
2. Демонстрування дій контролю буксирування.
3. Демонстрування звільнення від буксира й переміщення до власного судна/берегу.
4. Навчання з буксирування лагом.
5. Навчання з буксирування по кормі.

6.10. Навчання з руху й переміщення

1. Прийняти командування шлюпкою і подавати правильні команди екіпажу при переході й переміщенні.
2. Використання зв'язку для визначення процедур.
3. Робити правильний підхід при переході.
4. Обирати правильну позицію при підході до борту.
5. Підхід до борту й виконання транспортування.
6. Безпечний відхід.

Тема 7. «Процедури з відновлення переверненої швидкісної чергової шлюпки» (2.5)

7.1. Перекидання й відновлення

1. Викладення найбільш імовірних випадків перекидання.
2. Викладення передумов перекидання.
3. Пояснення дій, що здійснюються у випадку перекидання.
4. Описати засоби відновлення переверненої ШЧШ.
5. Викладення дій, що здійснюються після відновлення шлюпки.

7.2. Навчання з відновлення переверненої швидкісної чергової шлюпки (1,0)

1. Правильне вдягання мокрого одягу й участь у навчанні з переверненою шлюпкою.
2. Здійснення правильних дій після перекидання.
3. Відплисти від переверненої шлюпки.
4. Згрупуватися з іншими в стороні від переверненої шлюпки.
5. Відновити перевернену шлюпку.

6. Сісти в шлюпку.
7. Допомога іншим при посадці в шлюпку.
8. Запуск двигуна шлюпки.

Тема 8. «Схеми пошуку й фактори оточуючого середовища, що впливають на їх виконання» (4,5)

8.1. Початкова інформація і дії

1. Розповісти для чого може бути використана ШЧШ
2. Розповісти про дії при отриманні початкової інформації.
3. Пояснити, що старший є відповідальним за безпеку команди, безпеку шлюпки, безпеку потерпілого й повинен тому вирішувати чи безпечно здійснювати рятувальну операцію.
4. Пояснити оперативне планування рятувальних операцій.

8.2. Схеми пошуку

1. Викласти загальні типи схем пошуку.
2. Розповісти про особливості при виконанні схем пошуку.
3. Розповісти про незручності секторів огляду пошуку з урахуванням використання ШЧШ.
4. Пояснити критерії для вибору ширини огляду (тип об'єкту, видимість, висота ока).
5. Пояснити, що в період пошуку старший повинен концентруватися тільки на судноводінні, а команда – на спостереженні й сигналізації).
6. Викласти фактори, які утруднюють пошук на ШЧШ.
7. Пояснити, що орієнтування на ШЧШ може бути простішим за допомогою створів, пеленгів примітних об'єктів у видимості, напрямку хвиль, напрямку вітру, віддзеркалення сонця, кильватерного струменю.

8.3. Рятування потерпілих із води

1. Пояснити, що ШЧШ повинні використовуватися для збору рятувальних плотів, буксирування рятувальних засобів, підняття потерпілих і людей із води.
2. Розповісти як піднімати потерпілих із води.
3. Розповісти як доставити травмованого або втомленого потерпілого на борт ШЧШ.
4. Пояснити, що кожен, хто спускається в воду для допомоги потерпілому, повинен бути прив'язаний до шлюпки.
5. Пояснення методу підняття потерпілого з води з акцентом на: жести команди, швидкість підходу, курс підходу з урахуванням вітру й течії, утримання на курсі, приготування команди.
6. Пояснити, що дуже важливо щоб старший контролював курс у той час, коли команда організувала й піднімала потерпілого.
7. Викласти методи підняття потерпілого з води у:
  - вертикальному положенні;
  - горизонтальному положенні;

- рятувальною сіткою/корзиною.
- 8. Продемонструвати методи підняття потерпілого з води.
- 9. Описати техніку рятування людини за бортом:
  - оцінка ситуації;
  - ведення спостереження;
  - вибір борту підняття з урахуванням дії вітру й течії;
  - рух до людини;
  - рух назад;
  - утримання на курсі;
  - закінчення перевірки;
  - відміна й продовження

8.4. Догляд за потерпілим

1. Визначити, що для рятування потерпілого повинна бути зроблена швидка оцінка його стану.
2. Указати, що акцент повинен бути зроблений у відношенні його дихання й кровообігу.
3. Викласти дії для відновлення дихання й кровообігу.
4. Викласти симптоми переохолодження й обмороження.
5. Звернути увагу, що биття серця й дихання можуть бути дуже слабкими і важко помітні у багатьох випадках, але масаж серця й штучне дихання принесуть більше шкоди чим користі.
6. Продемонструвати піклування про потерпілого без свідомості:
  - одягаючи на нього теплозахисний костюм;
  - розмістити його безпечно у шлюпці
7. Продемонструвати піклування про потерпілого без свідомості, посадивши його безпечно у шлюпку.

8.5. Навчання з пошуку й рятування

1. Прийняти командування шлюпкою і давати відповідні команди із спостереження й сигналізації.
2. Виконувати схеми пошуку.
3. Здійснювати правильний маневр при підході до потерпілого.
4. Контроль курсу й двигуна після прибуття до місця й у період підходу до потерпілого.
5. Підняття потерпілого з води.
6. Розмістити потерпілого на носилки.
7. Благополучно відійти від місця.
8. Благополучно підійти до борту судна.
9. Продемонструвати спроможність безпечно висадити потерпілого.
10. Використання стропу, розрахованого на будь-які погодні умови, для підняття чергових шлюпок.

Тема 9. «Оцінка готовності швидкісної чергової шлюпки й відповідного обладнання для негайного використання» (0,5)

9.1. Готовність шлюпки

1. Викласти вимоги щодо експлуатаційної готовності.
2. Розповісти про перевірки необхідні для готовності шлюпки.

9.2. Готовність обладнання

1. Визначити, що батареї для запуску двигуна, прожектора й стаціонарної радіостанції повинні знаходитися завжди в повністю зарядженому стані.
2. Звернути увагу на те, що батареї можуть заряджатися від шлюпочного двигуна.
3. Описати приготування для зарядження батарей від суднового джерела.
4. Указати, що VHF-радіо (ультракороткохвильове) повинне періодично перевірятися й повинна підтверджуватися його оперативна готовність.
5. Указати, що паливо повинно бути поповнено після кожного використання й паливний танк повинен бути завжди повний.

Тема 10. «Знання з догляду, аварійного ремонту, звичайного надування й спускання відсіків плавучості надувних швидкісних чергових шлюпок» (0,5)

1. Описати звичайний догляд за корпусом, камерами плавучості й обладнанням.
2. Розповісти про догляд за підвісним мотором і водометним двигуном.
3. Розповісти про поломки двигуна, що часто виникають, і дії, що часто вживаються.
4. Розповісти про аварійні ремонти.

Тема 11. «Метод запуску й управління мотором швидкісної чергової шлюпки і його приладдям». (1,5)

11.1. Стаціонарний мотор

1. Перерахувати перевірки перед стартом стаціонарного мотора.
2. Пояснити необхідність прокачування двигуна.
3. Пояснити інструкції виробника для контролю установочних параметрів.
4. Розповісти, як запустити двигуни й регулювати дроселем.
5. Пояснити необхідність перевірки тиску системи охолодження.
6. Розповісти про засоби управління переднього й заднього ходу.
7. Розповісти, як зупинити мотор, перекрити паливо.
8. Описати аварійний пристрій зупинення й метод експлуатації.
9. Розповісти про кількість необхідного палива для моторів.
10. Розповісти про використання плавучого якоря.
11. Розповісти про аварійну систему управління.

11.2. Підвісний мотор

1. Описати підвісний мотор ШЧШ із спеціальним акцентом на:
  - засоби кріплення в звичайному стані в період експлуатації і в нахиленому стані, коли складений;
  - пристрої паливного танку для з'єднання й запуску;

- охолодна система;
  - використання чеки;
  - запуск, дроселювання й зупинення двигуна.
2. Перерахувати перевірки перед стартом.
  3. Пояснити, як запустити холодний підвісний мотор.
  4. Указати, що у відношенні використання бензину/мастила необхідно завжди дотримуватися специфікації виробника для уникнення пошкодження мотора.
  5. Перерахувати перевірки, які робляться, коли:
    - двигун не запускається;
    - потужність двигуна впала;
    - двигун працює нормально.
  6. Пояснити, що при запуску підвісного мотора без води, двигун швидко перегріється й у результаті станеться задирання двигуна.
  7. Пояснити, що підвісний мотор ніколи не повинен лежати горизонтально при транспортуванні або зберіганні, тому що охолодна вода може потрапити до двигуна.
  8. Описати аварійний пристрій зупинення й метод управління.
  9. Розповісти про аварійну систему управління.

11.3. Водометний двигун

1. Описати водометну систему.
2. Описати засоби утримання на курсі й реверсування шлюпки.
3. Перерахувати перевірки перед пуском.
4. Розповісти про контроль установочних параметрів.
5. Розповісти, як запустити двигуни й регулювати дроселем.
6. Указати, що дуже важливим є контроль тиску струменю.
7. Описати контроль руху вперед, перебування без руху, рух назад і обертання на місці.
8. Розповісти, як зупинити двигун.
9. Описати аварійний пристрій зупинення й метод експлуатації.
10. Розповісти, як керувати шлюпкою обладнаною водометним двигуном.
11. Розповісти про засоби аварійної системи управління.
12. Порівняння керування шлюпкою, враховуючи застосування різних систем двигуна.

11.4. Навчання з управління мотором

1. Виконати перевірки перед пуском, включаючи зв'язок.
2. Виконати перевірки у відповідності до інструкцій виробника.
3. Запустити двигун і регулювати дроселем.
4. Перевірити тиск струменю.
5. Керування при русі вперед, перебування без руху, рух назад і обертання на місці.
6. Зупинення двигуна.
7. Продемонструвати аварійний пристрій зупинення й метод експлуатації.

8. Продемонструвати спроможність керування шлюпкою обладнаною мотором і водометним двигуном.

Скорочений курс підготовки призначений для слухачів, які в свій час пройшли схвалений адміністрацією повний курс підготовки за напрямом відповідно до вимог правила VI/2 Конвенції ПДНВ, розділу A-VI/2 Кодексу ПДНВ (пункти 7-10), національних вимог, що підтверджується наявністю у слухачів відповідних сертифікатів.

Програма скороченого курсу розрахована в основному на освіження (refresher) і поповнення (updating) знань відповідно до вимог Конвенції ПДНВ, національних вимог.

Структура та зміст навчальної програми скороченого курсу відповідає програмі повного курсу підготовки за винятком розподілу часу.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА ФОРМА СКЛАДАННЯ ВИХІДНОГО КОНТРОЛЮ

5.1. Види контролю.

Протягом навчання проводяться такі види контролю:

- поточний - проводиться в процесі занять шляхом постановки проблемних запитань;

рубіжний - проводиться по кожній темі курсу шляхом опитування (співбесіди) та демонстрації практичних навичок;

підсумковий (вихідний) – іспит і практична демонстрація компетентності здійснюються під час практичної підготовки за результатами відпрацювання практичних вправ, а також у письмовій (тести) та усній (індивідуальна співбесіда) формах.

Критеріями оцінки знань, умінь, навичок є правильні відповіді на запитання екзаменаційного білета (тесту) й правильні дії з урахуванням обмежень обладнання і безпеки людей, а також відповідність їх переважаючим обставинам і умовам.

Вихідний контроль, практична демонстрація компетентності здійснюються за критеріями оцінювання та процедурами, розробленими відповідно до Модельного курсу ІМО 3.12 та критеріїв оцінки компетентності, наведених у колонці 4 таблиці A-VI/2-2 Кодексу ПДНВ.

5.2. Критерії оцінки компетентності (знань, умінь, навичок).

Слухач повинен дати правильні відповіді на всі запитання екзаменаційного білета (тесту).

5.3. Перелік основних питань для підготовки до вихідного контролю.

1. Як контролювати безпечно спускання на воду швидкісної чергової шлюпки?
2. Як керувати швидкісною черговою шлюпкою у звичайних і несприятливих погодних і морських умовах?
3. Поясніть, як плавати у спеціальному обладнанні (гідро-термокостюми інше)
4. Як використовувати сигнальне обладнання й засоби зв'язку між швидкісною черговою шлюпкою, гелікоптером і судном.
5. Як використовувати аварійно-рятувальне обладнання?
6. Підняття потерпілого з води й переміщення його на гелікоптер, судно або інше безпечне місце.
7. Перерахуйте методи пошуку, беручи до уваги особливості оточуючої обстановки.
8. Поясніть, як запускати й управляти двигуном при маневруванні.
9. Пояснити конструкцію і спорядження швидкісної чергової шлюпки й індивідуальні предмети спорядження.
10. Яке навігаційне й рятувальне обладнання знаходиться на борту швидкісної чергової шлюпки?
11. Що таке ГМЗЛБ? Яке обладнання з ГМЗЛБ використовується на швидкісній черговій шлюпці?
12. Як спускати на воду рятувальні засоби й швидкісну чергову шлюпку при поганих погодних умовах?
13. Як використовувати швидкісну чергову шлюпку для буксирування рятувальних засобів, при пожежі на воді?
14. Які методи рятування за допомогою гелікоптера Ви знаєте?
15. Які процедури відновлення швидкісної чергової шлюпки Ви знаєте?
16. Пояснити методику запускання й експлуатацію мотора швидкісної чергової шлюпки і його обладнання.

6. МЕТОДИ ПРОВЕДЕННЯ ПІДГОТОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ІНСТРУКТОРУ

Загальні положення

При постановці курсу навчальний план і програма повинні бути ретельно вивчені інструктором, на їх основі складені плани і тези лекцій та практичних занять. Враховуючи практичний досвід експлуатації швидкісних чергових шлюпок інструктор може змінювати вагу тих чи інших питань при їх викладенні, або доповнювати їх, якщо це покращує ефективність занять. Але всі розділи компетентності, в тому числі й обов'язки фахівця зі швидкісних

чергових шлюпок щодо навчання користування ними членів екіпажу та пасажирів, повинні бути відпрацьовані.

Перед проведенням теоретичної частини підготовки слухачі отримують вступний, а перед практичною підготовкою - первинний інструктаж з охорони праці. Слухачі повинні бути захищені від будь-якої небезпеки протягом всього курсу. Слухачі постійно знаходяться під пильним наглядом викладачів-інструкторів. Аптечка невідкладної медичної допомоги постійно знаходиться під рукою.

Заходи з охорони праці контролюються адміністрацією ТОВ «ММТЦ».

Тема 1. «Вступ і безпека»

Вступ

Слухачам повинно бути дано стисле описання курсу і як він буде проводитися. Їм необхідно повідомити який одяг одягати для (мокрих) навчань і практичних занять, і проінформувати про порядок зміни й сушіння одягу.

Інструкція з безпеки

Старший інструктор повинен пояснити правила безпеки, яких повинні дотримуватися слухачі в період практичних занять. Він також повинен повідомити про заходи, що вживаються інструкторами для безпеки слухачів і як привертати увагу, якщо вони будуть у скрутному становищі. Почувши команду “STILL” (“СПОКІЙНО”), що йде від слухача, який виконує вправу, або від інструктора, все повинно бути зупинено й слухачі повинні триматися спокійно і слухати подальші інструкції. Коли готові продовжувати, повинна бути дана команда “CARRY ON” (“ПРОДОВЖУВАТИ”).

Слухачі можуть використовувати список групи як команду шлюпки для практичних занять.

Тема 2 «Конструкція й спорядження швидкісних чергових шлюпок і індивідуальні предмети їх обладнання»

Акцент повинен бути зроблений на звичайні проблеми або труднощі, які можуть зустрітися. У випадку пожежі, яка загрожує пошкодити рятувальні засоби, вони повинні бути спущені, щоб зупинити їх. Якщо можливо, рятувальні плоти повинні бути переставлені в безпечне місце на борту або установлені у шлюпки в їх контейнери з тим, щоб вони могли бути повернені на борт готовими для використання, якщо не буде необхідності залишати судно. Вони можуть бути спущені й надуті з боту, якщо буде необхідність залишити судно.

Шлюпки, що використовуються при практичних навчаннях, повинні бути використані для показу конструкції і обладнання. Фотографії або схеми інших типів шлюпок повинні бути використані.

Тема 3. «Особливості характеристики і спорядження швидкісних чергових шлюпок»

Інструктор повинен нагадати слухачам, що вони тренуються діяти, як керівна особа рятувальних засобів і їх відповідальність щодо забезпечення того, щоб їх власні команди були добре обізнані щодо своїх обов'язків.

“Навчально-тренувальний поради́ник” повинен бути в наявності для цих занять, краще такий, що базується на спорядженні наявному в тренажерному центрі.

Слухачі повинні мати доступ до копії цього Поради́ника на протязі всього курсу.

Тема 4. «Навігаційне спорядження й спорядження з безпеки, що знаходиться у швидкісних чергових шлюпках»

Учасники пройшли курс “Фахівець із рятувальних засобів і чергових шлюпок інших, чим швидкісні чергові шлюпки”, який включає використання шлюпочного й навігаційного спорядження, до цього курсу. Цей розділ повинен бути використаний, як слухна нагода перевірити, що вони ще можуть коректно використовувати це обладнання, включаючи використання ультракороткохвильового зв'язку (VHF).

Тема 5. «Заходи безпеки в період спускання й підняття швидкісних чергових шлюпок»

Учасники повинні діяти як члени команди чергових шлюпок на навчаннях. Кожен учасник повинен здійснювати контроль операцій зі спускання й відходу чергової шлюпки від борту судна. Обов'язки учасників повинні мінятися так, щоб кожен виконав усі обов'язки кожного члена команди.

Тема 6. «Керування швидкісною черговою шлюпкою у звичайних і несприятливих погодних і морських умовах»

Учасники повинні діяти як члени шлюпочної команди або пасажери на навчаннях. Повинен бути підготовлений “Розклад за тривогами” для проведення навчань. Кожен учасник повинен здійснювати контроль швидкісних чергових шлюпок і відхід від борту судна. Обов'язки учасників повинні мінятися так, щоб кожен виконав усі обов'язки у відповідності до “Розкладу за тривогами” для проведення навчання.

Кожен учасник повинен також брати участь, як старший, для практичного відпрацювання керування шлюпкою, включаючи підхід до борту для підняття шлюпки.

Плаваючий якір повинен бути задіяний і вибиратися у шлюпку в період практичного відпрацювання, щоб учасники знали, як його використовувати.

Остаточо підняття швидкісних шлюпок повинне бути виконано за

допомогою штормових стропів, демонструючи зміщення ваги шлюпки між стропом і шлюпталями.

Керування шлюпкою при штормовій погоді

Учасники повинні бути попереджені про те, що дрібна морська хвиля неминуче призведе до “мокрого” переходу на ШЧШ. Часті удари корпусу й вібрація, що виникає внаслідок їх, може призвести до травм команди й можливого падіння за борт. Більша обережність необхідна до тих пір, поки плавзасіб прибуде до небезпечного місця.

Методи рятування гелікоптером

Повинні бути відпрацьовані процедури рятування з судна, рятувальних засобів і з води. Пошукові й рятувальні гелікоптери, головним чином, обладнані УКХ (VHF) зв'язком, канал 16, який робить можливим прямий зв'язок між гелікоптером і судном або плавзасобом, що має портативний двосторонній радіотелефон.

Кожен учасник повинен продемонструвати, як застропити рятувальний строп і сигнал, що він готовий до підняття.

ШЧШ знаходиться під дією вітру від гелікоптера. Треба пояснити, як діяти в такій ситуації.

У будь-якому випадку дуже важливо намагатися дотримуватися будь-яких інструкцій команди гелікоптера так близько, як це можливо.

Тема 7. «Процедури з відновлення переверненої швидкісної чергової шлюпки»

Випадки перекидання, їх передумови й дії повинні бути розглянуті до проведення навчання. Усі учасники повинні брати участь у навчаннях із перекидання- відновлення чергової шлюпки, які будуть проводитися в межах обмежень обладнання. Повністю закриті шлюпки, стан остійності яких залежить від наявності учасників, залишаються в безпечному місці при перекиданні шлюпки.

Тема 8 «Схеми пошуку й фактори оточуючого середовища, що впливають на їх виконання»

Це розділ великої важливості. Поведінка шлюпок дуже залежить від погодних умов. Порадник IAMSAR (International Aeronautical and Maritime Search and Rescue Manual – Міжнародний авіаційний і морський поради́ник із пошуку й рятування) повинен бути використаний при підготовці лекції про схеми пошуку й організацію пошуку і рятування.

Практичні навчання з підняття потерпілих із води повинні проводитися з акцентом на відновлення в різному стані. Евакуація на ношах повинна бути відпрацьована за одно або два навчання. Носилки повинні бути розмірами й вагою реально відповідними потерпілому.

Учасники раніше пройшли курс надання першої медичної допомоги, включаючи оживлення. Цей розділ повинен бути використаний, як слухна нагода перевірити, що вони ще можуть застосовувати методи правильно. Деякі учасники повинні продемонструвати оживлення потерпілого в обмеженому просторі ШЧШ. Інші повинні продемонструвати одягання теплозахисного костюму на потерпілого в не-притомному стані.

Учасники, що сидять, повинні продемонструвати, яким чином здійснювати відновлення/транспортування більше чим одного потерпілого.

Тема 9 «Оцінка готовності швидкісної чергової шлюпки й відповідного обладнання для негайного використання»

“Навчально-тренувальний поради́к” повинен бути наявний для цих занять, краще такий, що базується на спорядженні наявному в тренажерному центрі. Слухачі повинні мати доступ до копії цього Поради́ка. Повинні бути установлені якість і кількість палива, які несуть ШЧШ.

Увага учасників повинна бути сконцентрована на “Інструкції виробника”, де відображені подробиці, що стосуються ШЧШ, установлених на суднах, де вони плавають.

Тема 10. «Знання з догляду, аварійного ремонту, звичайного надування й спускання відсіків плавучості надувних швидкісних чергових шлюпок»

Модель двигуна або карта деталей частин двигуна повинні бути використанні для ілюстрації догляду за двигунами.

Тема 11. «Метод запуску й управління мотором швидкісної чергової шлюпки і його приладдям»

Інструктаж повинен бути проведений таким чином, як це практично можливо, використовуючи мотор рятувальної шлюпки або в лабораторії. Деталі експлуатаційних процедур і догляду за моторами, установленими в рятувальних шлюпках, містяться в навчально-тренувальному поради́ку й інструкціях із догляду на судні. Інструкції із запуску й експлуатації повинні також розміщуватися поблизу пульта запуску.

Учасники повинні бути ознайомлені з кількістю палива на борту, що дасть їм можливість планувати його з найкращою користю.

Підвісний мотор чергової шлюпки.

Інструкції повинні бути зроблені так практично, як можливо. Деталі кріплення, прокачування, запуск, дроселювання й зупинення мотора повинні бути продемонстровані, використовуючи підвісний і водометний двигун.

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

7.1. Навчальні посібники (НП)

1. Супрунец І. П Фахівець із суднових рятувальних засобів (Proficiency in survival crafts). - навчальний посібник. - Одеса, ЦПАП, 2003. - 84 с.
2. Піпченко А. Н. та ін. Виживання та безпека на морі у питаннях та відповідях. навчальний посібник. - Одеса, ЦПАП, 2003. - 84 с.
3. Навчально-методичний посібник «Судові рятувальні засоби».- Керч, 2012
4. Виживання та безпека на морі. (Учб. Пос.) Одеса, 1996
5. Тюрін С.А. Суднові рятувальні засоби. СПб, 2004
6. Настанова по рятуванню та виживанню на морі. Іллічівськ, 2007
7. Ганнесен В.В. Суднові рятувальні засоби. (Учб.Пос.) 2009
8. Шарлай Г.Н. Матрос морського судна. Владивосток, 2009

7.2. Документи ІМО й національне законодавство. (Д)

1. Міжнародна конвенція про підготовку та дипломування моряків та несення вахти 1978 року, з поправками (включаючи Манільські поправки);
2. Міжнародна конвенція про безпеку життя на морі 1974 року, з поправками;
3. Міжнародна конвенція про запобігання забруднення морського середовища 1973/1978 р.р., з поправками;
4. Міжнародний кодекс по рятувальним засобам видання 2010 р. (Life-Saving Appliance Code 2010);
5. Модельний курс ІМО 1.19 «Фахівець з персональної техніки виживання» (Proficiency in Personal Survival Techniques);
6. Модельний курс ІМО 1.23 «Фахівець з рятувальних шлюпок і плотів та чергових шлюпок, що не є швидкісними черговими шлюпками» (Proficiency in Survival Craft and Rescue Boats other than Fast Rescue Boats);
7. Модельний курс ІМО 1.24 «Фахівець зі швидкісних чергових шлюпок» (Proficiency in Fast Rescue Boats);
8. Модельний курс ІМО 3.12 «Оцінка компетентності, екзамени та дипломування моряків» (Assessment, examination and certification of seafarers);
9. Резолюція ІМО А.657 (17) «Інструкція з дій на рятувальному засобі» (Instructions for action in survival craft);
10. Циркулярний лист ІМО від 26 травня 2006 року MSC.1/Circ.1206 «Заходи для запобігання нещасних випадків с рятувальними шлюпками» (Measures to prevent accidents with lifeboats).

7.3. Аудіо, відео файли. Відеофільми (згідно тем).

8. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНА БАЗА (обладнання, засоби, тренажери для здійснення підготовки)

8.1. Обладнання.

Для теоретичної підготовки використовується навчальний клас, обладнаний дошкою з письмовим приладдям; демонстраційним столом; столами та стільцями для усіх слухачів, що забезпечують можливість роботи з документами та конспектування; необхідною для підготовки кількістю навчально-методичних посібників; відповідними навчально-демонстраційними матеріалами (стенди, плакати, постери, слайди, фотографії); мультимедійним відеопроєктором, що підключається до комп'ютера; набором DVD фільмів, рекомендованих ІМО для підготовки.

Для практичної підготовки використовується реальне спорядження та обладнання, наближене до того, що використовується на судах:

1. Схвалена швидкісна чергова шлюпка, що відповідає вимогам глави V Кодексу LSA;
2. Комплект обладнання для розміщення швидкісної чергової шлюпки, розташований таким чином, щоб дозволити спуск шлюпки на воду;
3. Пристрій для підйому з води швидкісної чергової шлюпки;
4. Схвалена рятувальна шлюпка/чергова шлюпка/швидкісна чергова шлюпка зі стаціонарним двигуном і веслами і кран-балкою та з комплектом обладнання для спуску шлюпки, розташований таким чином, щоб дозволити спуск шлюпки на воду; Пристрій для підйому шлюпки з води;
5. Непромокальні та промокальні костюми, рятувальні жилети зі світловідбивними стрічками для усіх слухачів, інструкторів;
6. Гідрокостюми або захисні костюми;
7. Переносні УКХ-радіостанції для використання з рятувальною метою для зв'язку між шлюпками та з береговою рятувальною командою;
8. Рятувальний гелікоптерний пояс та/або рятувальний кошик;
9. Комплект спорядження для швидкісної чергової шлюпки;
10. Комплект спорядження для рятувальної шлюпки/чергової шлюпки/швидкісної чергової шлюпки;
11. Ноші для використання у практичних вправах;
12. Обладнання з безпеки та надання першої медичної допомоги;
13. Ремонтний комплект для рятувальної шлюпки;
14. Аптечка першої медичної допомоги;
15. Нош, для використання у практичних вправах;
16. Реанімаційний набір з кисневим приладом.

8.2. Демонстраційні плакати.

У класі з підготовки за напрямом «Фахівець зі швидкісних чергових шлюпок» має бути наявний мінімальний набір демонстраційних плакатів (стендів):

- 1) порядок рятування членів екіпажу під час загибелі судна;
- 2) сигнали, що подаються у надзвичайних ситуаціях, і приклади конкретних обов'язків, закріплених за членами екіпажу в розкладі за тривогами;
- 3) знаки і символи, рекомендовані ІМО на судні для рятування членів екіпажу під час аварійної події;
- 4) процедури зв'язку під час залишення судна та рятування на воді;
- 5) використання супутникових транспондерів;
- 6) індивідуальні та колективні засоби рятування;
- 7) порядок спуску рятувального плоту на воду;
- 8) порядок спуску шлюпки на воду;
- 9) обладнання рятувальної шлюпки;
- 10) обладнання рятувального плоту;
- 11) правила техніки безпеки під час спуску шлюпки;
- 12) порядок запуску двигуна чергової шлюпки;
- 13) порядок відходу шлюпки та плоту від борту судна;
- 14) порядок перевертання плоту, що перекинувся;
- 15) порядок подання сигналів лиха;
- 16) порядок дій моряка для рятування у разі знаходження у відкритому морі;
- 17) конструкції і спорядження рятувальних шлюпок, плотів та чергових шлюпок, а також окремі предмети їх постачання;
- 18) різні типи шлюпбалок;
- 19) різні типи пліт-балок;
- 20) рятувальні шлюпки вільного падіння та їх спуск;
- 21) обладнання для самовідділення плоту.

9. ВИМОГИ ДО ІНСТРУКТОРСЬКО-ВИКЛАДАЦЬКОГО СКЛАДУ ТА ЇХ РОБОЧОГО МІСЦЯ

9.1. Вимоги до інструкторсько-викладацького складу.

Інструктори, які здійснюють підготовку та оцінку компетентності за напрямом, відповідно до вимог розділу А-І/6 Кодексу ПДНВ мають:

- належну кваліфікацію для конкретного напрямку підготовки;
- належну кваліфікацію для оцінки компетентності моряків;
- детальні знання навчального матеріалу програми підготовки та розуміє специфічні задачі для даного напрямку підготовки;
- повне розуміння програми та конкретні цілі даного напрямку підготовки;
- відповідний рівень знань та розуміння компетентності, що підлягає оцінці;
- належну кваліфікацію в питанні, оцінка якого проводиться;
- відповідне керівництво з методів та практики оцінки;
- практичний досвід проведення оцінки

і відповідають вимогам до інструкторів, встановленим розділом VI «Інструкторський склад» Вимог до тренажерного та іншого обладнання, призначеного для підготовки та перевірки знань осіб командного складу та суднової команди з рятування на воді.

Кількість інструкторів, що проводять практичну підготовку слухачів за напрямом «Фахівець зі швидкісних чергових шлюпок» залежить від кількості слухачів і посадочних місць рятувальних засобів та повинна бути не меншою, ніж 1 інструктор на групу не більше ніж 6 слухачів та 2 інструктори на групу до 12 слухачів.

Між інструкторами та НТЗ мають бути укладені трудові договори.

До підготовки можуть бути залучені інструкторі інших навчальних закладів на умовах сумісництва або погодинної оплати праці у встановленому законодавством порядку.

9.2. Вимоги до робочого місця інструктора.

Конкретне робоче місце інструктора не передбачається.

Під час відпрацьовування практичних завдань з підготовки до рятування на воді інструктор повинен мати постійний звуковий контакт зі слухачами і візуальний контроль за їх діями та обстановкою в районі навчань.

Інструктор повинен мати можливість у разі необхідності призупинити або припинити тренування та забезпечити швидке виведення людей з води, рятувальних засобів та з місця тренування.

10. ВИДАЧА СВІДОЦТВА ПРО ПРОХОДЖЕННЯ КУРСУ

У разі успішного завершення навчання з напрямку підготовки та підсумкового тестування слухачу видається свідоцтво відповідного зразка .

Інформація про видані свідоцтва має заноситися в журнал реєстрації видачі свідоцтв, який повинен бути пронумерований, прошнурований, скріплений підписом керівника ТОВ «ММТЦ» та завірений печаткою НТЗ.

Інформація щодо виданих свідоцтв про закінчення підготовки має бути своєчасно (у якомога стислий термін після завершення курсу підготовки) направлена до Державного реєстру документів моряків України.

Відповідальний за розробку:
Директор ТОВ
«Міжнародний морський тренажерний центр»

М. Безаготій